

застосування БпЛА і засобів контр-БпЛА в правоохоронній діяльності, протидії правопорушенням на воді, забезпечення безпеки на морському та річковому транспорті;

відбір, підготовка поліцейських відповідно до вимог та специфіки завдань, функцій і практичної спрямованості системи підрозділів поліції повітряної підтримки.

1. Мордвинцев М. В. та ін. Застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів фото- і кінозйомки, відеозапису. Аналіз закордонного досвіду : методичні матеріали для працівників підрозділів поліції . МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 44 с.

НЕКЛЕСА Олександр

викладач кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ВИГЛЯДІ АРЕШТУ МАЙНА

Недоторканність права власності є однією із засад кримінального провадження, реалізація якої регламентується окрім ст.ст. 7, 16 Кримінального процесуального кодексу України, також ст. 40 Конституції України, Протоколом 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (ратифікований Верховною Радою України 17.07.1997 року), правовими позиціями Європейського суду з прав людини, що відповідно до ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» та згідно зі ст. 8, 9 КПК України, визнаються джерелом права, а їх застосування та врахування є обов'язковим під час здійснення кримінального провадження для усіх правозастосувачів.

Аналіз вищезазначених нормативних джерел дозволив зробити висновок, що попри те, що держава і гарантує забезпечення права власності, однак в окремих випадках дозволяє його обмежувати або навіть позбавляти. Так, відповідно до ч.2 ст. 170 КПК України, арешт майна допускається з метою забезпечення: 1) збереження речових доказів; 2) спеціальної конфіскації; 3) конфіскації майна як виду покарання або заходу кримінально-правового характеру щодо юридичної особи; 4) відшкодування шкоди, завданої внаслідок кримінального правопорушення (цивільний позов), чи стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди [1].

Оскільки право приватної власності охороняється законом згідно з

Конституцією України, а накладення арешту на майно обмежує дане право, то застосування цього примусового заходу можливе лише за судовим рішенням. Згідно ч.1 ст. 170 КПК України, арешт майна у кримінальному провадженні здійснюється за ухвалою слідчого судді або суду [1].

Слід зазначити, при прийнятті рішення про застосування арешту майна слід враховувати не тільки питання, пов'язані з обмеженням прав підозрюваної особи щодо можливості відчуження, розпорядження та/або користування майном, а й питання, пов'язані з реалізацією прав потерпілого на відшкодування шкоди, заподіяної кримінальним правопорушенням. Так, несвоєчасний арешт майна, спрямований на забезпечення цивільного позову, може призвести до того, що шкоду, заподіяну кримінальним правопорушенням, взагалі буде складно відшкодувати у зв'язку з тим, що на момент заявлення цивільного позову майно буде знищено, пошкоджено, приховано тощо. Така ситуація, у свою чергу, загрожує порушенням прав потерпілого [2; с.120].

Також слід звернути увагу на забезпечення належного зберігання майна, на яке накладено арешт. Наприклад, під час вирішення питання щодо передачі нерухомого майна на відповідальне зберігання, метою якого є збереження майна до скасування його арешту у встановленому КПК України порядку, потрібно враховувати, що така передача майна не спричиняє наслідків, що негативно позначаються на інтересах будь-яких інших фізичних або юридичних осіб. Зокрема, передачу майна на відповідальне зберігання можна розцінювати як найменш обтяжливий спосіб арешту, тобто зміну способу арешту майна у відповідності до положення ч. 4 ст. 173 КПК України. У такому випадку власник (законний володілець) майна зобов'язується прийняти нерухоме майно на відповідальне зберігання та забезпечити зберігання майна до скасування арешту у встановленому КПК України порядку [3; с.58].

Таким чином, інститут накладення арешту на майно є одним із інструментів захисту конституційних прав осіб, залучених до кримінального судочинства, від наслідків вчиненого кримінального правопорушення. Однак, разом з цим, процедура застосування арешту майна потребує подальшого наукового дослідження та вдосконалення на законодавчому рівні.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 року № 4651-VI. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n384> (дата звернення 03.10.2023).

2. Гарасимів О., Захарова О., Ряшко О. Арешт майна у кримінальному провадженні. Юридичний вісник № 2. 2022. с. 118-123. URL : <http://yuv.onua.edu.ua/index.php/yuv/article/view/2329/2621> (дата звернення 02.10.2023).

3. Якових Є. В. Актуальні питання передання майна на відповідальне зберігання під час кримінального провадження. Кримінальна юстиція сучасної України: виклики та перспективи: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присв. до 75-річчя д.ю.н., проф. Ю. П. Аленіна (м. Одеса, 20 лист. 2021 р.) / відп. ред.: Л. І. Аркуша, О. О. Торбас, В. А. Завтур; НУ «ОЮА». Одеса, 2021. С. 55-59.